

בנק ישראל
הפיקוח על הבנקים
אגף מדיניות והסדרה

תל-אביב, י' בחשוון תשע"ה
3 בנובמבר 2014
128S3131
הס-368

לכבוד
התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי-לידי המנהל הכללי

א.ג.ג.,

הנדון: קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים

קובץ זה מהווה ריכוז של עמדות מסוימות שנמסרו על ידי הפיקוח על הבנקים לתאגידים בנקאיים בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים (להלן – מגזרי פעילות), והוא מחליף את הקובץ הקודם מיום 27.7.2005 (בנושא מגזרי פעילות, מספר d5504105). הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו ביישום ההוראה, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומה.

התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראה.

מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

בכבוד רב,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Avner Soffer'.

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

- שאלה 1:** היכן יש להציג את תוצאות הפעילות הנובעות מההשקעות בחברות כלולות ובחברות אחרות (אקוויטי זמינות למכירה)?
- תשובה:** יש לכלול תוצאות פעילות זו בפעילויות במגזר ניהול פיננסי. שיעור ההחזקה בחברה אינו 11.2014 רלוונטי לסיווג הפעילות.
- שאלה 2:** מעת לעת, תאגידים בנקאיים עורכים מבצעים במטרה לגייס לקוחות חדשים בעלי מאפיינים מסוימים (למשל, שכירים מעל רמת הכנסה מסוימת או בעלי עושר פיננסי מסוים, עובדים השייכים לסקטור מסוים כגון: עובדי מדינה, אנשי קבע, מורים, רופאים, וכד') ו/או לשווק מוצרים. לעיתים המבצעים כוללים מתן הלוואות ללקוחות כאמור, בתנאים עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות דומים (מבחינת סיכון האשראי שלהם) אחרים של הבנק. במקרים אחרים מקבלים לקוחות אלו במסגרת אותם מבצעים הטבות בצורות אחרות (הנחות בעמלות, מענקים במזומן וכיו"ב), לעומת לקוחות דומים אחרים של הבנק. כיצד ראוי להתייחס להטבות אלה בדוח הדירקטוריון?
- תשובה:** 1. במקרים בהם ההשפעה של המבצעים מהותית, תיכלל התייחסות איכותית וכמותית 11.2014 להשפעתם של מבצעים אלה על התאגיד הבנקאי, וכאשר רלוונטי על מגזר הפעילות ומגזר המוצר. מהותיות המבצע תיבחן גם בהתייחס לדיווח על מגזרי הלקוחות הרלוונטיים המפורטים בביאור על מגזרי פעילות, וביחס למוצרים הכלולים במגזרים אלה.
2. מבצעים מהותיים יכולים להעלות סוגיות הקשורות לטיפול החשבונאי הראוי בהטבות שניתנו במבצעים ללקוחות. אם מהותי, תיכלל הפניה לתיאור הטיפול החשבונאי בהטבות כאמור, אם מהותי.
3. בנוסף, לאור האמור, תאגיד בנקאי, שעורך מבצע לגיוס סוג מסויים של לקוחות, שהשפעתו מהותית, יבחן האם כתוצאה מהמבצע, פעילותו מול סוג הלקוחות שזכאים למבצע מהווה מגזר פעילות בר דיווח, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראותינו.
4. כאשר תאגיד בנקאי מוצא לנכון לפרט פעילויות, שאינן מהותיות, כי הוא סבור שיש לכך חשיבות לקורא הדוח, או שצפויות להיות מהותיות בעתיד, הוא נדרש לכלול נתונים כמותיים, וכאשר רלוונטי, להבהיר את נסיבות הגילוי של פעילות, שהיקפה אינו מהותי.
5. בנוסף, תאגיד בנקאי יתאר את ההשפעה של מבצע מהותי שתאגיד בנקאי מתחרה ערך בתקופות הדיווח המוצגות, אם התאגיד הבנקאי יודע שהוא השפיע באופן מהותי על תוצאות מגזר פעילות שלו.
- שאלה 3:** כיצד תוצג פעילות של חברה בת בביאור על מגזרי פעילות ?
- תשובה:** הביאור על מגזרי פעילות אינו אמור לשקף את המבנה המשפטי של הקבוצה, אלא את המבנה 11.2014 העסקי שלה. לפיכך, העובדה לפיה הפעילות מבוצעת באמצעות חברה בת אינה רלבנטית לסיווג הפעילות.

- שאלה 4:** מהו הגילוי הנדרש בבנק שבנוסף למגזרים הפיקוחיים, מתמחה בפעילות בתחום שונה (לדוגמה: פיקדונות תושבי חוץ, עמותות, סקטור ציבורי, ארגוני עובדים וכד')?
- תשובה:** הבנק יקבע את הפירוט הנדרש בביאור על מגזרי הפעילות לגבי המגזר הנוסף בהתאם למבחני 11.2014 המהותיות המפורטים בהוראותינו.
- שאלה 5:** פעילויות מסוימות בחברות בת בחו"ל, הנכללות במגזרי הפעילות, מדווחות ומנותחות על ידי הנהלת חברת האם על בסיס מטבע הדיווח בדוחות החברה, לעניינינו בדולרים. האם בדיווח על מגזרי פעילות יש להציג מגזר זה בשקלים, כפי שמוצג בדו"ח הכספי המאוחד, או בדולרים, כפי שמדווח להנהלה?
- תשובה:** בביאור על מגזרי הפעילות יש לכלול את תוצאות הפעילות בחו"ל בשקלים לפי שיטת התרגום בדו"ח הכספי. הנתונים המאזניים ונתוני רווח והפסד בביאור אמורים להסתכם ליתרות במאזן המאוחד ולסכומים בדוח רווח והפסד מאוחד המוצגים בשקלים.
- שאלה 6:** בדוח הדירקטוריון מוצגת הרווחיות של השלוחות בחו"ל כאילו היו יחידות מוחזקות אוטונומיות. האם ניתן לקזז את ההתאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל כנגד התאמות מתרגום מקורות המימון ששימשו את הבנק לצורך ההשקעה?
- תשובה:** על פי הוראתנו (סעיף 79ז.1) מידע מגזרי יערך בהתאם לכללי החשבונאות שאומצו לצורך עריכה והצגה של הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.. האמור חל גם על כללי החשבונאות לצורך הצגת מידע בדוח הדירקטוריון. יחד עם זאת כמידע נוסף ניתן למדוד ולהציג את מגזרי הפעילות בדוח הדירקטוריון בהתאם לראיית הנהלה.
- שאלה 7:** בנק מנהל את הרווח וההפסד המימוני באמצעות מחירי מעבר שנקבעים על ידי מרכז ניהול פיננסי. כיצד יש לייחס הכנסות מימון מאשראי ומפיקדונות בין יחידה שהעמידה אשראי לבין יחידה שגייסה את הפיקדון?
- תשובה:** הכנסות והוצאות ריבית מחיצוניים ומפנימיים ירשמו "ברוטו", והמרווח יוקצה בין היחידה שהעמידה אשראי ובין היחידה שגייסה מקור לפי מחיר המעבר שהבנק קבע. תהיה העברת הכנסה בין מגזרית מהיחידה שהעמידה אשראי ליחידה שגייסה מקור.
- לדוגמה:**
- החטיבה העסקית מעמידה אשראי בסך 100 אש"ח בריבית 6%.
- החטיבה הקמעונאית מגייסת פיקדון בסך 100 אש"ח בריבית של 2%.
- מחיר המעבר – 4%.
- בהתאם לגישה זו ההצגה בביאור של הכנסות ריבית, נטו במגזר בנקאות עסקית והכנסות ריבית, נטו במגזר משקי בית תהיה כדלקמן (באש"ח):

סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	משקי בית	
4	0	6	- 2	חיצוניים
0	0	4-	4	בינמגזרי
4	0	2	2	סך הכל

הערה: הדוגמה ממחישה את ההבחנה בין הכנסות מחיצוניים לבין הכנסות בין מגזריות. מעצם מהותה מתייחסת למצב פשטני, שאינו לוקח בחשבון ייחוס של הון.

שאלה 8:

כיצד יש לייחס הכנסות והוצאות תפעוליות מחיצוניים ומפנימיים (בין מגזריות)?

11.2014 תשובה:

הכנסות מחיצוניים ישויכו למגזר אליו משויכת פעילות הלקוח. הוצאות לחיצוניים ישויכו למגזר שנשא בהוצאה (סיפק את השרות עבור הלקוח). בנוסף, תרשם הכנסה בינמגזרית במגזר שסיפק את השרות והקטנת הכנסה בינמגזרית (באותו סכום) במגזר שאליה משויכת ההכנסה מחיצוניים.

לדוגמה:

לקוח של החטיבה העסקית מפקיד צ'ק. בגין הפקדת הצ'ק החטיבה העסקית מקבלת הכנסה בגין עמלת גביה של 8 ש"ח. מערכת התמחיר בבנק מחייבת את החטיבה העסקית בהוצאה בסך 4 ש"ח בגין עלויות של החטיבה הקמעונאית, שמספקת את השרות. יינתן גילוי לאופן העברת ההכנסות וההוצאות בין מגזרים כאמור. בהתאם לגישה זו ההצגה בביאור על מגזרים תהיה כדלקמן:

סך הכל מאוחד	בנקאות עסקית	משקי בית	
			הכנסות תפעוליות ואחרות
8	8	0	הכנסות מחיצוניים
0	4-	4	בין מגזרי
8	4	4	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
			הוצאות תפעוליות ואחרות
4	0	14	הוצאות לחיצוניים
0	0	0	בין מגזרי
4	0	4	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

הערה: הדוגמה מתייחסת למצב של העברת הכנסה. גישה של העברת הוצאה גם מקובלת. הגישה של רישום הכנסות במגזר אחד כנגד רישום הוצאות במגזר אחר אינה מקובלת.

שאלה 9:

האם יש להציג בבאור פעילות בינחברתית של חברות השייכות לאותו מגזר פעילות?

11.2014 תשובה:

כל המידע בבאור על מגזרים הוא לאחר קיזוז פעולות הדדיות. אין להציג פעילות בין חברתית בתוך מגזר בבאור. יש להציג פעילות מול חיצוניים ופעילות בינמגזרית בלבד.

שאלה 10:

האם צריכה להיות התאמה בין הדיווח על היתרות הממוצעת של סך הנכסים וסך ההתחייבויות בבאור על מגזרי פעילות לבין הדיווח על יתרות אלה בתוספת ג'?

11.2014 תשובה:

ראוי שתהיה התאמה בין היתרות שדווחו בתוספת ג' לבין היתרות בבאור על מגזרי פעילות, למעט בגין ניירות ערך למסחר וזמינים למכירה. ניירות הערך מוצגים בתוספת ג' על בסיס

¹ התמחיר של הבנק עשוי לכלול גם רווח ליחידה, שסיפקה את השרות. מטעמי פשטות, לצורך הדוגמה, סיווגנו את כל ההוצאה כהוצאה לחיצוניים.

צבירה ואילו בבאור על מגזרי פעילות מוצגים על בסיס שווי הוגן.

- שאלה 11:** כיצד יש להקצות את ההפרשה למס בין מגזרי הפעילות?
תשובה: יש לבצע ייחוס ספציפי למגזר כאשר הדבר אפשרי. לדוגמה, אם חברת בת משויכת למגזר 11.2014 מסוים ההפרשה למס שנרשמה באותה חברה תשוך למגזר שאליו שויכה חברה זו. יתרת ההפרשה למס תיוחס על בסיס שעור המס הסטטוטרי בהתחשב בהוצאות לא מוכרות או בהכנסות עם שעור מס שונה מהשיעור הסטטוטרי, המיוחסות לאותו מגזר.
- שאלה 12:** האם במידה והתאגיד הבנקאי אינו רואה בהוצאות בגין פרישה מרצון או הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה הוצאות במהלך הרגיל של פעילות מרכז הרווח (מגזר הפעילות), יש לייחסן לסכומים שלא הוקצו והתאמות?
תשובה: יש להקצות את כל ההוצאות בגין העובדים לרבות הוצאות שאינן במהלך הרגיל של פעילות המגזרים. לפיכך ההוצאות האמורות יוקצו למגזר הרלוונטי. כאשר הקצאה זו מהותית בהשפעתה על תוצאות הפעילות במגזר, נדרש לתת מידע כמותי על השפעתה. ניתן לסווג התאמה אקטוארית של פנסיונרים של הבנק למגזר הניהול הפיננסי, אם שם מנוהלות ההתחייבויות האקטואריות כאמור, ואגרות החוב המיועדות לכיסוי ההתחייבויות.
- שאלה 13:** האם יש להתייחס אל הסיבות לשינויים מהותיים שחלו במגזר בתקופה המדווחת? לדוגמה במגזר מסויים היה קיטון משמעותי ברווח הנקי.
תשובה: מכוח ההוראות הקיימות אין דרישה מפורשת להתייחסות לשינויים מהותיים שחלו במגזר 11.2014 בתקופה המדווחת, אך בסעיף 79 ו(4) להוראות נכתב כי "מומלץ לתת גילוי נפרד למהות ולסכום של פריטי הכנסות והוצאות מגזר כלשהם הכלולים בסעיפים המפורטים במתכונת ביאור 29, אשר גודלם, מהותם או שכיחותם הם כאלה שגילויים רלוונטי להסבר הביצועים התקופתיים של כל מגזר" (הדגשה לא במקור). בהתאם להוראת השעה 696 בדבר "תאור עסקי התאגיד ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" (סעיף 9.1) נדרש גילוי ל"מבנה מגזר הפעילות ושינויים החלים בו". לנוכח האמור לעיל, יש לתת גילוי כאמור.
- שאלה 14:** כיצד יש לסווג פעילות בכרטיסי אשראי?
תשובה: ניתן לסווג סליקת כרטיסים של לקוחות בנקים אחרים אשר אינן ניתנות לשיוך במגזר "אחר". 11.2014 לגבי בתי עסק המהווים לקוחות של הבנק יש להקצות את העמלות בהתאם למאפייני בית העסק. יודגש כי במידע הניתן על פעילות כרטיסי האשראי בדוח הדירקטוריון יש לציין את הסכומים שלא הוקצו כאמור לעיל, מהותם והסיבה לאי הכללתם במגזרי הפעילות המתאימים.
- שאלה 15:** כיצד יש לסווג הלוואות לקבוצות הרכישה?
תשובה: סיווג הלוואות לקבוצות הרכישה לצורך הדיווח בדוח הדירקטוריון לפי מגזרי הפעילות יהיה 11.2014 עקבי לטיפול הנדרש בדיווח על סיכון האשראי הכולל לפי ענפי המשק.

- שאלה 16:** האם נדרש להבחין בין אשראי לרכישה של דירת מגורים ואשראי למטרות אחרות בביטחון דירת מגורים?
- תשובה: הפרדה כאמור נדרשת בדוח הדירקטוריון כאשר סך הפעילות של אשראי בביטחון דירת מגורים 11.2014 הינה מהותית ביחס לסך פעילות הבנק. בהתאם לאמור, יש לשקול את יישום ההפרדה כאשר לבנק ישנו תיק משכנתאות גדול.
- שאלה 17:** כיצד יש להקצות הוצאות למגזרי פעילות פיקוחיים?
- תשובה: כאשר בר ביצוע יש לבצע הקצאה ספציפית של ההוצאות הרלוונטיות למגזר הפעילות הפיקוחי. 11.2014 במקרים בהם לא ניתן לבצע הקצאה כאמור, תאגיד בנקאי רשאי להתבסס על ההקצאה של הוצאות הישירות והעקיפות שנעשתה למגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, תוך ביצוע התאמות להקצאה זו, כמפורט להלן: ההוצאות שסווגו למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה ישויכו למגזרי הפעילות הפיקוחיים לפי מפתח של היקף פעילות של לקוח. היקף הפעילות של הלקוח יביא לידי ביטוי את מספר הפעולות שבוצעו על ידי הלקוח במהלך תקופת הדיווח הרלוונטית ואת היקפן הכספי.
- שאלה 18:** לאיזה מגזר פעילות פיקוחי יש לסווג יחיד שאין לו כלל פעילות עסקית, שיש לו חבות שסווגה לענף משק "בינוי ונדל"ן – בינוי" בשל השתתפותו בקבוצת רכישה.
- תשובה: יחיד שאין לו כלל פעילות עסקית והחבות שלו סווגה לענף משק "בינוי ונדל"ן – בינוי" רק בשל 11.2014 השתתפותו בקבוצת רכישה יסווג למגזר פעילות "בנקאות פרטית" או למגזר פעילות "משקי בית". מובהר כי גישה זו תיושם גם בהתייחס לדיווח על סיכון אשראי לפי ענפי משק וגם בדיווח על סוגי מפקידים בביאור על פיקדונות הציבור, כדלקמן:
- סיכון אשראי לפי ענפי משק – החבות של היחיד כאמור הנובעת מההשתתפות בקבוצת רכישה תסווג בענף "בינוי ונדל"ן- בינוי" וחבות אחרת של היחיד תסווג בענף "אנשים פרטיים". פיקדונות הציבור – פיקדון של יחיד כאמור יסווג בפיקדונות של אנשים פרטיים.
- שאלה 19:** האם ניתן לרכז את כל ההון העצמי במגזר ניהול פיננסי?
- תשובה: ראוי שההון ישויך לכל מגזר פעילות, שבו קיים סיכון, ולא ירוכז כולו במגזר הניהול הפיננסי. 11.2014
- שאלה 20:** כיצד יש להביא בחשבון את עלות ההון שהוקצה למגזר לצורך חישוב הרווח של המגזר?
- תשובה: הרווח הנקי המצרפי של כל מגזרי הפעילות צריך להיות שווה לרווח הנקי המאוחד של התאגיד 11.2014 הבנקאי, ולפיכך אין לחייב את מגזרי הפעילות בגין ההון שהוקצה להם במסגרת ההוצאות שנרשמות בדוח רווח והפסד.
- שאלה 21:** האם נדרש להציג את כל המלל בביאור עצמו או שניתן להציג בדו"ח הדירקטוריון?
- תשובה: אין התנגדות לכך שהתיאור המילולי יופיע בדו"ח הדירקטוריון ותהיה הפנייה מהביאור לדו"ח 11.2014 הדירקטוריון.